

Transect-rapport 4261

**Wijk en Aalburg, Taxhof ong.
Gemeente Altena (NB)**

Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven,
karterende en waarderende fase met mogelijkheid tot
doorstart naar Opgraven

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Wijk en Aalburg, Taxhof ong., Gemeente Altena Een inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, karterende en waarderende fase met mogelijkheid tot doorstart naar Opgraven
Rapportnummer	Transect-rapport 4261
Auteur	J. Rap / T. Wolff MA
Versie	2.0 definitief
Datum	06-10-2022
Projectnummer	22020032
Onderzoeksmelding	5264209100
Opdrachtgever	Riverland Investments B.V. Anjelierstraat 69 4261 CJ Wijk en Aalburg
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid Naam archeologisch deskundige namens bevoegde overheid	Gemeente Altena Dhr. P. Kimenai
Beheer en plaats documentatie Omslagafbeelding	Transect b.v., Nieuwegein (tijdens uitwerking) Foto van het plangebied

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven Senior KNA Archeoloog	06-10-2022	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Riverland Investments b.v. heeft Transect b.v. in augustus 2022 een archeologisch inventariserend proefsleuvenonderzoek (IVO-P), karterende en waarderende fase met een doorstart naar Opgraven (DO), uitgevoerd in een plangebied aan de Taxhof ong. te Wijk en Aalburg (gemeente Altena). In totaal heeft het plangebied een oppervlakte van circa 643 m². Ten tijde van het onderzoek lag het plangebied braak. De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om twee vrijstaande woningen binnen het plangebied te realiseren. De hoofdvraagstelling uit het Programma van Eisen luidt: Is er in het plangebied sprake van (een) archeologische vindplaats(en), zijn deze behoudenswaardig, en onder welke voorwaarden is behoud mogelijk? Het is nog niet bekend of er voor de woningen zal worden geheid of geboord.

Tijdens het archeologisch vooronderzoek ten zuidwesten van het plangebied (Krekelbergh 2006) zijn voornamelijk greppels uit de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd aangetroffen. De greppels dienden als perceelgrenzen. Verder bestond de ondergrond uit fluviatiele afzettingen die onder te verdelen zijn in oeverwal- en komafzettingen.

Op basis hiervan heeft de bevoegde overheid besloten dat een archeologisch vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd in de vorm van een proefsleuvenonderzoek met een mogelijkheid tot doorstart naar opgraven (Weterings-Korthorst, 18-01-2022). Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Wanneer een behoudenswaardige vindplaats wordt aangetroffen, kan er sprake zijn van een doorstart naar Opgraven. Het doel van het opgraven is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van vondsten en monsters om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn twee werkputten aangelegd (circa 72 m²). Na overleg met de bevoegde overheid en diens adviseur P. Kimenai, is besloten om werkput 1 in het noordelijk deelgebied, ter hoogte van een aangetroffen greppel, een stuk uit te breiden zodat er een volledig dwarsprofiel over de greppel kan komen. Dit valt onder de noemer doorstart naar opgraven (DO). Er zijn tijdens het veldonderzoek acht archeologische grondsporen aangetroffen en er zijn 205 vondsten verzameld.

Op basis van het veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat er één vindplaats binnen het noordelijk plangebied (werkput 1) aanwezig is. Hier zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek zeven sporen aangetroffen, die relateren aan landgebruik in de Late Middeleeuwen tot en met de Late Nieuwe Tijd. Op basis van de waarderingstabel (tabel 2) is geconcludeerd dat in het noordelijke plangebied geen sprake is van een behoudenswaardige vindplaats. Binnen het zuidelijk plangebied is geen vindplaats aanwezig. Met het proefsleuvenonderzoek is de hoge archeologische verwachting op resten uit de Romeinse Tijd tot en met de Vroege Middeleeuwen D getoetst en bijgesteld naar laag. De hoge verwachting op archeologische resten uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd is met de vindplaats in het noordelijk plangebied bevestigd.

Selectieadvies

Het selectieadvies omvat de volgende mogelijkheden: (1) het vrijgeven van het plangebied; (2) het behoud in situ van vindplaatsen (fysiek beschermen); of (3) het behoud ex situ van vindplaatsen (definitief opgraven). Het selectieadvies wordt voorgelegd aan de bevoegde overheid, die uiteindelijk een selectiebesluit moet nemen.

Op basis van het veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat er één vindplaats binnen het noordelijk plangebied (werkput 1) aanwezig is. Deze is ons inziens niet behoudenswaardig. Een opgraving van een dergelijk klein resterend vlakke zal, gezien de aard en complex van de sporen, geen aanvullende informatie opleveren dan wat er al met het onderliggend onderzoek verkend is. Op basis hiervan, en door het ontbreken van een vindplaats in het zuidelijk plangebied, wordt daarom geadviseerd om het plangebied archeologisch vrij te geven.

Bovenstaande vormt een advies. Op basis van het advies is het aan de bevoegde overheid van de gemeente Altena een besluit uit te brengen.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	7
2.	Resultaten vooronderzoek	9
3.	Aard, doel en onderzoeksvragen.....	11
4.	Onderzoeksmethodiek	13
5.	Resultaten veldonderzoek.....	14
6.	Waardestelling	22
7.	Conclusie en advies	24
8.	Beantwoording van de onderzoeksvragen.....	25
9.	Geraadpleegde bronnen	29
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	30
Bijlage 2.	Luchtfoto	31
Bijlage 3.	Toekomstige situatie	32
Bijlage 4.	Allesporenkaart	33
Bijlage 5.	Vlaktekeningen.....	34
Bijlage 6.	Overzichtskaart	36
Bijlage 7.	Sporen- en lagenlijst.....	37
Bijlage 8.	Vondstenlijst.....	38

1. Aanleiding

Provincie	Noord-Brabant
Gemeente	Altena
Plaats	Wijk en Aalburg
Toponiem	Taxhof ong.
Kaartblad	44F
Perceelnummer(s)	F 3856 en 4664
Centrumcoördinaat	137514.266 / 418057.357
Oppervlakte plangebied	Circa 643 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	Circa 643 m ²
Huidig grondgebruik	Braakliggend

In opdracht van Riverland Investments b.v. heeft Transect b.v.¹ in augustus 2022 een archeologisch inventariserend proefsleuvenonderzoek (IVO-P), karterende en waarderende fase met een doorstart naar Opgraven (DO), uitgevoerd in een plangebied aan de Taxhof ong. te Wijk en Aalburg (gemeente Altena). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1 en bijlage 2. In totaal heeft het plangebied een oppervlakte van circa 643 m². Ten tijde van het onderzoek lag het plangebied braak. De aanleiding voor het onderzoek is het voornemen om twee vrijstaande woningen binnen het plangebied te realiseren. De nieuwe woningen zullen een gezamenlijke oppervlakte hebben van circa 260 m². Het is nog niet bekend of er voor de woningen zal worden geheid of geboord (bron: opdrachtgever). Een tekening van de toekomstige situatie is opgenomen in bijlage 3.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Altena ligt het plangebied in de historische kern van Wijk en Aalburg (Ellenkamp 2018). Voor de historische kern geldt een archeologische onderzoeksplicht voor bodemingrepen met een omvang vanaf 50 m² die dieper reiken dan 30 cm -Mv.

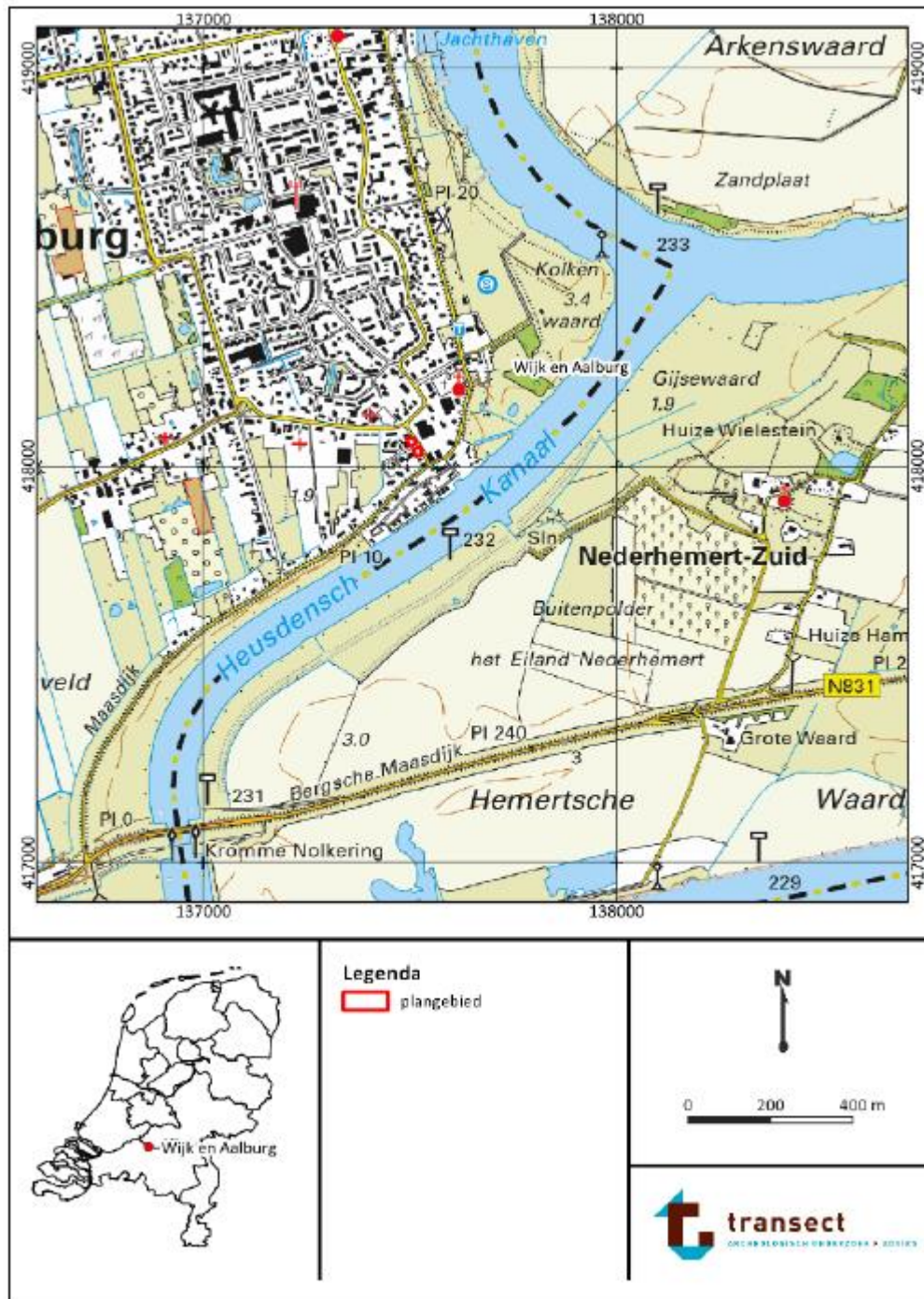
De bevoegde overheid van de gemeente Altena heeft besloten om in het plangebied, in het kader van de ontwikkeling, een proefsleuvenonderzoek met een mogelijkheid tot doorstart naar opgraven te laten plaatsvinden (Weterings-Korthorst, 18-01-2022). Reden hiervoor vormden de resultaten van een onderzoek ten zuidwesten van het plangebied, waar reeds in 2006 een proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd (Krekelbergh 2006). Tijdens dit onderzoek zijn voornamelijk greppels uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aangetroffen, die als perceelgrenzen dienden. Verder bestaat de bodem uit fluviatiele afzettingen die onder te verdelen zijn in oeverwal- en komafzettingen. Tijdens dit onderzoek zijn drie proefsleuven aangelegd met een totale oppervlakte van circa 700 m². De meest noordelijke proefsleuf was volledig verstoord. In werkput 2 werden in totaal vier greppels en een baksteenstructuur aangetroffen. Tenslotte is in werkput 3 een vijftal greppels blootgelegd. De resultaten van dit onderzoek zijn opgenomen in de overzichtskaart in bijlage 6.

Het doel van onderliggend onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Wanneer een behoudenswaardige vindplaats wordt aangetroffen, kan er sprake zijn van een doorstart naar Opgraven. Het doel van het

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij de RCE en de SIKB.

opgraven is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van vondsten en monsters om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen uit protocol 4003 ('Inventariserend Veldonderzoek – Proefsleuven') van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1) en het voor het onderzoek opgestelde Programma van Eisen (Braiek, 2022).

Figuur 1. Ligging van het plangebied op een topografische kaart. Bron: pdok.nl.

2. Resultaten vooronderzoek

De archeologische verwachting in het plangebied is binnen dit onderzoek gebaseerd op de resultaten van onderzoeken ten zuiden van het plangebied (Krekelbergh 2006/van Dijk 2005). Hieruit blijkt dat in het plangebied sprake is van een hoge archeologische verwachting voor de periodes Romeinse Tijd tot en met de Nieuwe Tijd. Op de Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 is het plangebied onbebouwd, en in gebruik als bouwland en voor de winning van hakhout. Tegenwoordig is het plangebied braakliggend. Er is een beknopte inventarisatie gemaakt van de beschikbare gegevens in en rondom het plangebied:

- Vanuit het proefsleuvenonderzoek uit 2006 is bekend dat binnen de wijk de Taxhof, waarbinnen het plangebied ligt, een archeologische vindplaats aanwezig is. Deze vindplaats bestaat uit een complex van greppelstructuren en sporen van off-site activiteiten die gedurende meerdere eeuwen tussen de 14^e en de 20^e eeuw in gebruik zijn geweest. Waarschijnlijk zijn de meeste greppels als perceelsgreppels in gebruik geweest. Een van de greppels vormt een gesloten context en bevat materiaal uit de Late Middeleeuwen. Vanuit het proefsleuvenonderzoek is geconcludeerd dat het materiaal, bestaande uit onder andere aardewerk, walddglas, een loden ampul en tufsteen, kan wijzen op welgestelde bewoners. De aanwezigheid van dit materiaal kan wijzen op een huis of nederzetting in de nabijheid van de perceelsgreppel, mogelijk in de vorm van een moated site/motte-burcht. Deze sporen zijn in het zuiden van de wijk de Taxhof aangetroffen. Het huidige plangebied ligt in het noorden van deze wijk, waar tijdens het proefsleuvenonderzoek enkel een volledig verstoorde werkput aangetroffen is. In de archeologische begeleiding van het riool (Bilan-rapport 2008/39²), in opvolging van het proefsleuvenonderzoek, zijn geen sporen aangetroffen.
- In het booronderzoek uit 2005 is in het plangebied een oeverwal gekarteerd waarvan de top bestaat uit leemarm geel tot grijsgeel zand, waarin dikke kleilagen kunnen voorkomen. De top van de oeverwal ligt hier tussen de 25 en 45 cm -Mv in het noordelijke deelgebied, en tussen de 45 en 65 cm -Mv in het zuidelijke deelgebied. Plaatselijk is de top van het oeverpakket sterk gevlekt. Mogelijk beslaat het hierbij bioturbatie. Ook is een B-horizont van een podzolbodem aanwezig in de zandige oevertop, waarin inspoeling van mangaan en ijzer aanwezig is. Op de flank van de zandige oeverwal ligt zwak lemige, zware komklei, waarin enkele humeuze lagen aanwezig zijn. In de omgeving van het plangebied zijn Romeinse en Middeleeuwse vondsten aangetroffen op de oeverwal.

² Het rapportage is niet opgenomen in Archis; in de beschrijving van dit project is aangegeven dat hier geen sporen aangetroffen zijn.

Tabel 1: Gespecificeerde archeologische verwachtingstabel

Archeologische verwachting		Reden		
1	Datering	Laag	Paleolithicum t/m IJzertijd	<i>Te natte omstandigheden voor bewoning (ligging op stroomrug)</i>
		Hoog	Romeinse Tijd t/m Late Middeleeuwen	<i>Aanwezigheid van oeverafzettingen (intact); plangebied grenst aan een vindplaats uit de Late Middeleeuwen</i>
		Hoog	Nieuwe Tijd	<i>Het plangebied grenst aan een vindplaats uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd</i>
2	Complextype	Sporen van landgebruik, nederzettingsterreinen		
3	Omvang	643 m ² (omvang van het plangebied)		
4	Diepteligging	In de top van de oeverafzettingen, onder de bouwvoor; in het noordelijke deelgebied tussen 25 en 45 cm -Mv, en in het zuidelijke deelgebied tussen 45 en 65 cm -Mv		
5	Gaafheid en conservering	+/-	Archeologisch gezien is het archeologisch niveau in het plangebied intact en worden enkel natuurlijke verstoringen in de vorm van bioturbatie verwacht	
6	Locatie	Onbekend, op dit moment het hele plangebied		
7	Uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren)	Uit de Romeinse Tijd tot de Late Middeleeuwen worden sporen van landgebruik en nederzettingsterreinen verwacht. Deze kenmerken zich o.a. door erfstructuren zoals huisplattegronden, bijgebouwen, erfgreppels, omheiningen, waterputten en kuilen. In het plangebied kan sprake zijn van een motte-burcht. Uit de Nieuwe Tijd worden sporen van landgebruik verwacht, zoals greppels en verkavelingsstructuren.		
8	Mogelijke verstoringen	Er worden enkel natuurlijke verstoringen in de vorm van bioturbatie verwacht		

3. Aard, doel en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarderen van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Wanneer een behoudenswaardige vindplaats wordt aangetroffen, kan er sprake zijn van een doorstart naar Opgraven. Het doel van het opgraven is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van vondsten en monsters om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden.

Op basis van de onderzoeksresultaten kan de bevoegde overheid van de gemeente Altena een uitspraak doen over de omgang met eventueel aanwezige archeologische resten in het plangebied (behoud *in situ*, opgraven, vrijgave). In het Programma van Eisen (PvE, Braiek, 2022) is hiertoe een hoofdvraagstelling opgenomen met enkele onderzoeksvragen.

De hoofdvraagstelling uit het Programma van Eisen luidt: Is er in het plangebied sprake van (een) archeologische vindplaats(en), zijn deze behoudenswaardig, en onder welke voorwaarden is behoud mogelijk?

Deze vraag wordt aan de hand van de volgende onderzoeksvragen beantwoord in hoofdstuk 7 van het huidig rapport:

1. Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?
2. Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?
3. Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?
4. Wat is de datering van de archeologische resten? En in hoeverre is er sprake van (dis-)continuïteit in gebruik/bewoning?
5. Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
6. Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?
7. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?
8. Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?
9. Kunnen de grondsporen gerelateerd worden aan het greppelcomplex dat in het voorafgaande proefsleuvenonderzoek direct ten zuiden van het plangebied is aangetroffen?
10. Is er sprake van een moated site/motte-burcht of nederzetting, zoals in het naastgelegen proefsleuvenonderzoek geopperd wordt? Zo ja, hoe manifesteert deze zich ten opzichte van de eerder aangetroffen resten?
11. Laat het vondstmateriaal eenzelfde trend van welgesteldheid van de bewoners zien, zoals ook in het proefsleuvenonderzoek geconcludeerd? Zo niet, waar kan dit aan liggen?
12. Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingsystematiek).

13. Kan op basis van de resultaten een advies geformuleerd worden t.a.v. het vervolg in de archeologische monumentenzorg (vrijgeven/behoud in situ/opgraven). Zo ja, hoe luidt deze?
14. Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?
15. Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

4. Onderzoeksmethodiek

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd door Matthijs Sonneveld (KNA archeoloog BA), H el ene Lepage (archeoloog MSc) en Jurgen Rap (Senior KNA archeoloog), onder leiding van André Kerkhoven (Senior KNA archeoloog). Het onderzoek is uitgevoerd onder begeleiding van OCE deskundigen van Euroradar. Er zijn twee proefsleuven aangelegd met een totale oppervlakte van circa 72 m².

Het veldwerk is conform PvE uitgevoerd. Wel is er, na overleg met bevoegd gezag en diens adviseur P. Kimenai, besloten om werkput 1 in het noordelijk deelgebied, ter hoogte van een aangetroffen greppel, een stuk uit te breiden zodat er een volledig dwarsprofiel over de greppel kan komen. Dit valt onder de noemer doorstart naar opgraven (DO). De werkputten zijn gegraven met een graafmachine voorzien van een 'gladde' en gesloten bak. Vlakken en de stort zijn afgezocht met een metaaldetector op metaalvondsten. Er zijn foto's en (digitale) tekeningen gemaakt van vlakken, profielen en sporen. Met de dGPS zijn de putomtrek, sporen, verstoringen, maaiveldhoogtes, vlakhoogtes en profielplijnen ingemeten. In werkput 1 is een profielkolom van 1 meter gedocumenteerd, en is de documentatie van de bodemopbouw gecompleteerd door de coupes van de aangetroffen sporen. In werkput 2 zijn conform PvE twee profielkolommen van 1 meter gedocumenteerd om inzicht te krijgen in de bodemopbouw van het plangebied. De bodemopbouw is gedetailleerd gedocumenteerd op het tekenvel, in de database en door middelen van foto's, en in de dagrapport beschreven. Bij het veldonderzoek zijn geen grondmonsters genomen.

Het vlak is aangelegd in de top van het beddingzand, vanaf circa 120 cm -Mv (1,00 tot 1,59 m +NAP). Er is begonnen met de aanleg van werkput 1, waarbij het vlak tijdens het verdiepen om de 50 cm door de OCE deskundigen is afgezocht naar eventueel ingesprongen explosieven. In werkput 1 zijn in eerste instantie twee greppels aangetroffen, werkput 2 was met uitzondering van twee recente en  en natuurlijk spoor leeg. Op basis hiervan is besloten om de doorstart in het noordoosten van werkput 1, ter hoogte van de aangetroffen greppels, uit te voeren. Tijdens de uitbreiding zijn meerdere sporen aangetroffen, waaronder drenkkuilen, greppels en een beschoeiing. Uit de aangetroffen sporen en lagen zijn een grote hoeveelheid vondsten verzameld.

Figuur 2. André Kerkhoven tijdens het couperen van S.1 en S.3.

5. Resultaten veldonderzoek

5.1 Bodemopbouw

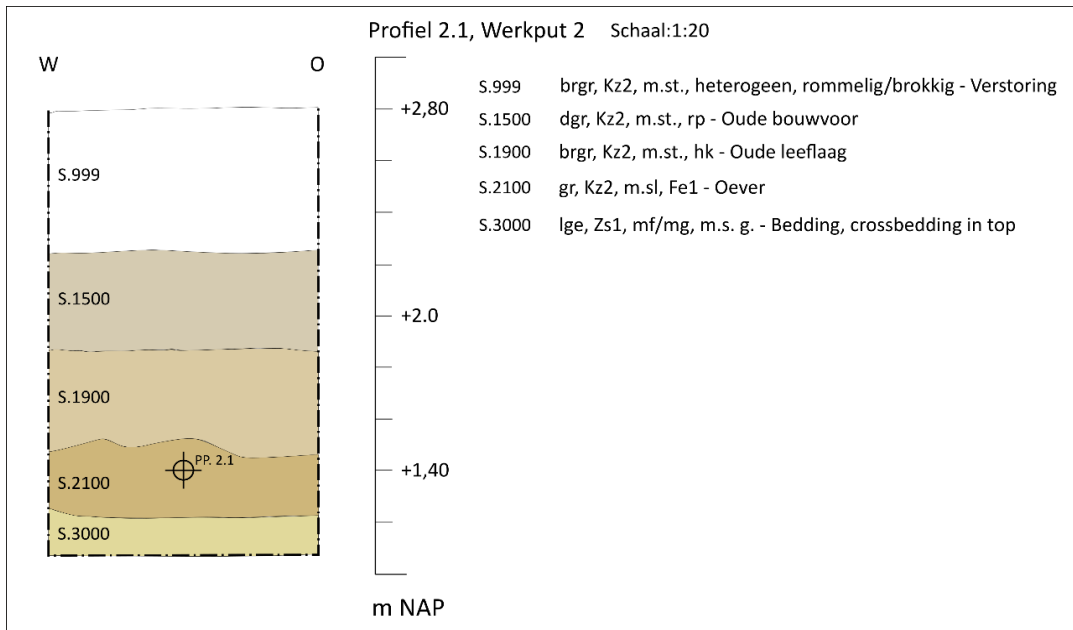
De top van de bodemopbouw binnen het plangebied wordt gevormd van een verstoorde laag (S.999) van variërende dikte. In werkput 1 was de verstoring aanwezig tot circa 110 cm -Mv, en is een oude bouwvoor hierdoor niet meer voorhanden. Werkput 2 was minder diep verstoord (circa 54 tot 84 cm -Mv; figuur 3), en was er nog een oude bouwvoor (S.1500) met hieronder een oude leeflaag/cultuurlaag (S.1900) aanwezig. Deze is in de oeverafzettingen gevormd. S.1500 is donkergrijs van kleur en bestaat uit matig zandige klei. S.1900 is bruingrijs van kleur en bevatte onder andere houtskool brokken. Uit deze lagen werden enkele vondsten verzameld die vermoedelijk dateren uit de Nieuwe Tijd.

In werkput 1 bevindt zich direct onder de verstoringslaag een grijsoranje oeverafzetting (S.2000), die bestaat uit matig zandige klei met een grote hoeveelheid ijzer en mangaanbrokken. Deze laag ontbreekt in werkput 2 – hier bevindt zich, direct onder een oude woongrond, de overgang naar de bedding (S.2100). In de noordelijke werkput 1 is deze laag nauwelijks aanwezig (ongeveer 6 tot 8 cm dik). Hieronder bevindt zich in beide werkputten de bedding (C-horizont; S.3000; figuur 5), met in de top ervan een crossbedding. Deze is lichtgeel van kleur en bestaat uit zwak siltig zand. Ook is deze laag sterk roestig, wat erop kan duiden dat mogelijk vlakbij een geul aanwezig is. Het hoge roestgehalte wijst namelijk op een opwelling/uitredend water. Hiernaast is tijdens het couperen van S.1, S.5 en S.6 een laklaag (S.2200) aangetroffen, die zich onder de sporen en boven de bedding bevindt.

Een uitgebreide beschrijving van de lagen is opgenomen in figuur 4.

Figuur 3. Het westprofiel van werkput 2 (profielkolom 2.1).

Figuur 4. Gedigitaliseerd profielkolom van het westprofiel van werkput 2 (profiel 2.1).

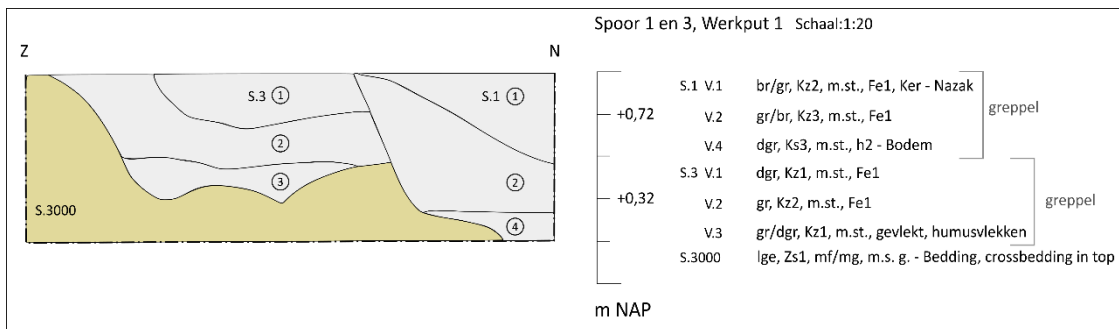

Figuur 5. Detailfoto van de crossbedding (S.3000) in het vlak.

5.2 Sporen en structuren

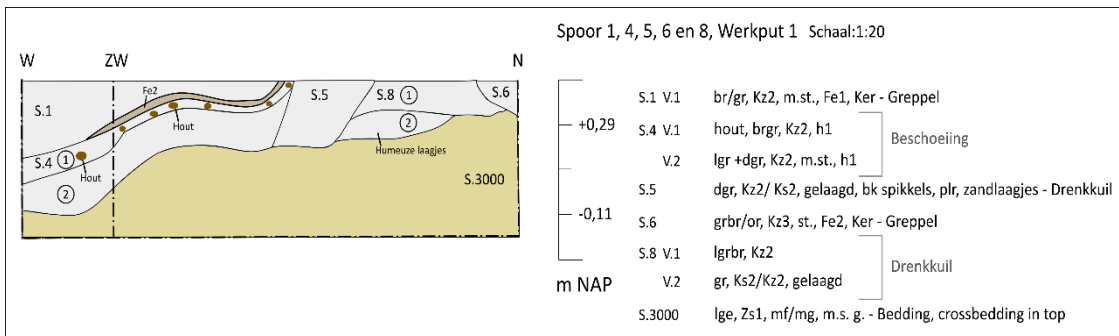
Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal acht sporen aangetroffen. Het beslaat sporen van landgebruik, waarvan het merendeel greppels zijn. Hiernaast zijn twee drenkkuilen aangetroffen. Het spoor dat in werkput 2 is aangetroffen (S.2) bleek na het couperen natuurlijk te zijn. Hiernaast zijn enkele recente verstoringen ingemeten, waaronder de insteek van een moderne water- of bezinkput.

Bij de aanleg van werkput 1 zijn twee greppels aangetroffen (S.1 en S.3; figuur 6). Hierbij werd S.3 doorsneden door S.1. S.1 bevatte relatief jonger materiaal, waaronder pijpenkopjes en een grote hoeveelheid scherven. S.3 is breder en vlakker onderin, en bevatte onder andere steengoed en een kloostermop. Het merendeel van het materiaal dateert waarschijnlijk uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd. Op basis hiervan is besloten om de greppels verder te onderzoeken door middel van een coupe over de volledige breedte. Hiertoe is aan de noordoostzijde van werkput 1 een kleine uitbreiding gegraven.

Figuur 6. Gedigitaliseerd coupe van S.1 en S.3.

Tijdens het verbreden van de werkput werden vier sporen aangetroffen (S.4, S.5, S.6, S.7 en S.8). S.4 is een beschoeiing dat tegen de greppel S.1 is aangelegd. De bovenste vulling van de beschoeiing (vulling 1) bevatte hier en daar enkele takken. Bij het couperen bleek S.4 onder S.1 te liggen, alsof het een 'takkenmat' is geweest (figuur 7). De vulling van S.1 is hier onderin sterk geoxideerd. Ook is uit de onderste vulling van S.1 tijdens het zetten van deze coupe ouder materiaal verzameld, waaronder grijsbakkend aardewerk.

Figuur 7. Gedigitaliseerde coupe van S.1, met eronder de beschoeiing (S.4). Hiernaast liggen de drenkkuilen S.5 en S.8, die oversneden worden van de jongere greppel S.6.

S.5 is een drenkkuil waar water vanuit de greppel S.1 heeft stilgestaan, te zien aan de gelaagde sedimentatie en humeuze laagjes. Hieruit is een kleine hoeveelheid vondstmateriaal verzameld, waaronder fragmenten (behandeld) steengoed. S.8 is ook een dergelijke drenkkuil, alleen lijkt deze sneller te zijn opgevuld aangezien de laagjes wat dikker zijn en de drenkkuil veel minder humeus is. De aanwezigheid van de drenkkuilen en greppels past in het beeld dat er nabij een geul zou kunnen liggen. Door de relatief natte bodem zullen deze mogelijk ook ter behoefte van waterafvoer geplaatst

kunnen zijn. S.6 is een andere greppel die de drenkkuilen doorsnijdt. In de onderste vulling hiervan is een scherp roodbakend aardewerk aangetroffen. Op basis van de ligging van de sporen zijn S.1, S.4, S.5 en S.8 waarschijnlijk gelijktijdig in gebruik geweest. S.3 is het oudste aangetroffen spoor, S.6 is het jongste aangetroffen spoor. S.7 is de natuurlijke oeverafzetting (S.2000).

De aangetroffen sporen en lagen zijn opgenomen in de sporen- en lagenlijst in bijlage 7.

5.3 Vondstmateriaal

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn 205 vondsten aangetroffen verdeeld over 16 vondstnummers. Er zijn geen grondmonsters genomen. De vondsten bestaan uit aardewerk, kleipijpen, keramisch bouwmetaal, dierlijk bot, hout, metaal en natuursteen. De grootste materiaalcategorie betreft aardewerk, met ruim 74.15% van het totaal aantal vondsten. De vondsten zijn gewassen, gesplitst, gewogen en bekeken. Met behulp van deze vondsten kunnen de betreffende sporen en lagen (globaal) gedateerd worden. De vondstenlijst met daarin gesplitste materiaalcategorieën is opgenomen in bijlage 8. Voor aantallen, percentages en gewichten wordt verwezen naar tabel 1.

Op basis van de determinatie blijkt het materiaal te dateren uit de Late Middeleeuwen tot en met de Late Nieuwe Tijd.

Tabel 1. Aantallen, percentages en gewichten vondsten per materiaalcategorie.

Materiaalcategorie	Aantal (N)	Gewicht (gr.)	Percentage
Dierlijk bot (ODB)	10	549.50	4.88%
Hout (OPHT)	1	74.50	0.49%
Keramik - Aardewerk (KER)	152	3281.30	74.15%
Keramik - Bouwmetaal (KBW)	17	6613.50	8.29%
Keramik – Kleipijp (KKP)	11	67.1	5.37%
Metaal (MXX)	7	147.60	3.41%
Natuursteen (SXX)	7	964.60	3.41%
Totaal	205	11698.10	100%

Kleipijpen

Het merendeel van de kleipijp fragmenten is verzameld uit de greppel S.1 (N=7). Verder zijn alleen enkele steeltjes in de oude bouwvoor (S.1500) en de oever-/leeflaag (S.1900) aangetroffen. Uit de greppel zijn drie kleipijpen met een ovale ketel en versiering verzameld, die een nauwkeurigere determinatie van het spoor mogelijk maken. Het betreft een ketel met steel die voorzien is van een zijmerk met kroon (figuren 8 en 9), een ketel zonder steel met hetzelfde zijmerk en een ketel met een hielmerk.

Het zijmerk met kroon heeft de letters “IG” bekrond met “IH”. Dit kenmerk hoort tot een pijpenmaker uit Schoonhoven, die tussen 1725-1775 actief was. Er zijn twee dergelijke kleipijpen tijdens het onderzoek aangetroffen, waarbij van één slechts het keteltje nog intact was. Het andere ketel dat gevonden is, is voorzien met een hielmerk met de bekronde cijfer “89”. Kleipijpen met een dergelijke hielmerk zijn geproduceerd in Gouda, en met veel tussenpozen gebruikt. Op basis van de vervaardiging van het merk betreft het vermoedelijk een kleipijp die in gebruik geweest is tussen 1775 en 1800.

Figuur 8. Kleipijp met het bekroneerde zijmerk "IH" en "IG".

Figuur 9. Detailopname van het bekroneerde zijmerk.

Aardewerk

De grootste materiaalcategorie van de aangetroffen vondsten betreft aardewerk. Het verzamelde aardewerk bestaat uit grijsbakkend aardewerk, roodbakkend aardewerk, majolica en verschillende vormen van steengoed (o.a. proto-/bijna-steengoed, behandeld steengoed, blauwgrijs steengoed).

Het steengoed bevond zich met name in de greppels, in de bovenste vullingen van S.1 en S. 3 (beide vulling 1). Het relatief oudste type steengoed betreft een bodem- met wandfragment van proto-/ of bijna-steengoed (figuur 10): steengoed waarop geen sprake is van glazuur en dat over het algemeen dikker en meer gemagerd is dan 'echt' steengoed. Dit type is aangetroffen in de greppel S.3, en dateert uit de Late Middeleeuwen.

Figuur 10. Vorder- en profielaanzicht van het fragment proto-/biina-steengoed (0003KER).

Hiernaast zijn enkele fragmenten behandeld steengoed aangetroffen, diens aard en vervaardiging waarschijnlijk op een herkomst uit Siegburg wijst. Dit type is aangetroffen in de greppel S.1 en de drenkkuil S.5, en kenmerkt zich door engobe van paarse tot bruine kleur. Behandeld steengoed kan dateren vanaf 1300 (LMB).

Het merendeel van het verzamelde aardewerk beslaat grijsbakkend aardewerk. Op basis van onderzoeken uit de omgeving van het plangebied (Bussel en Sonneveld, 2021) betreft het waarschijnlijk grijsbakkend aardewerk van lokale of regionale makelij (figuur 11). Het aangetroffen type komt vaker voor in die regio, en is gedateerd tussen 1250 en 1300. Wel onderscheiden de fragmenten zich van elkaar in vervaardiging. Zo zijn enkele fragmenten uit de greppel S.3 over het algemeen dikker dan de fragmenten uit S.1 (circa 0,1 tot max. 0,3 cm dikker). Ook uit de drenkkuilen zijn enkele fragmenten grijsbakkend aardewerk verzameld.

Hiernaast zijn enkele fragmenten van roodbakkend aardewerk en majolica aangetroffen. Enkele stukken roodbakkend aardewerk zijn voorzien van een glazuur, en de vervaardiging van de scherven laat in iedere geval een determinatie vanaf de Late Middeleeuwen toe. Dergelijke types aardewerk kunnen dateren uit de Nieuwe Tijd, en het is dus niet uit te sluiten dat enkele fragmenten mogelijk jonger dateren dan de Late Middeleeuwen. Slechts het roodbakkend scherf met loodglazuur uit de greppel S.6 dateert op basis van vervaardiging en aard zeker uit de Late Nieuwe Tijd.

Figuur 11. Voorbeeld van het aangetroffen grijsbakkerd aardewerk (0008KER).

Overige vondsten

Verder zijn tijdens het onderzoek fragmenten van dierlijk bot, enkele metaalvondsten, natuursteen en keramisch bouw materiaal verzameld. Het bouw materiaal wordt vertegenwoordigd door enkele stuks knaloranje kloostermoppen. Verder betreft deze materiaalcategorie slechts kleinere brokken baksteen (mogelijk ook kloostermoppen; voor een nauwkeurigere determinatie zijn deze brokjes te klein). De kloostermoppen zijn los verzameld uit de greppels S.1 en S.3, en uit de drenkkuil S.5. Het betreft geen complete exemplaren, zodat alleen de hoogte en breedte maat genomen kon worden. Deze ligt bij ongeveer 7(H)x12,5/13(B) cm. De kloostermop uit S.3 is in vergelijking naar die van S.1 iets poreuzer en veler van kleur. De kloostermop uit S.1 is harder gebakken, en heeft kleinere afmetingen (5(H)x12(B)cm).

Het natuursteen bestaat uit leisteen en enkele kiezels. De metaalvondsten zijn gedaan in de beschoeiing (S.4) van de greppel S.1. Een enkel metalen puntvondst is uit werkput 2 verzameld: mogelijk beslaat het hierbij een klem, of het fragment van een ring.

5.4 Archeologische interpretatie

Op basis van het vooronderzoek bleek in het plangebied sprake te zijn van een hoge archeologische verwachting op resten uit de Romeinse Tijd tot en met de Nieuwe Tijd. Tijdens het veldonderzoek is vastgesteld dat de hoge archeologische verwachting op de aanwezigheid van resten uit de Romeinse Tijd tot en met de Vroege Middeleeuwen B kan worden bijgesteld naar laag. Tijdens het veldonderzoek zijn er geen aanwijzingen voor resten uit deze periodes aangetroffen. In het booronderzoek uit 2005 (van Dijk, 2005) is in het plangebied een oeverwal gekarteerd. Deze was aantrekkelijk voor bewoning gedurende de Romeinse Tijd tot en met de Nieuwe Tijd. Bovendien zijn in de directe omgeving van het plangebied Romeinse en Middeleeuwse vondsten op de oeverwal aangetroffen. Dat bevestigt menselijke activiteit gedurende deze periodes in de regio. Het is dus denkbaar dat een eventuele vindplaats uit deze periodes buiten het plangebied valt.

De aanwezigheid van sporen van landgebruik uit de Late Middeleeuwen tot en met de Midden-Nieuwe Tijd is echter bevestigd. Vanuit het proefsleuvenonderzoek uit 2006 is bekend dat binnen de wijk de Taxhof, waarbinnen het plangebied ligt, een archeologische vindplaats aanwezig is. Deze vindplaats bestaat uit een complex van greppelstructuren en sporen van off-site activiteiten die gedurende meerdere eeuwen tussen de 14^e en de 20^e eeuw in gebruik zijn geweest. Naar vermoeden zijn de meeste greppels als perceelsgreppels in gebruik geweest. Een van de greppels vormt een gesloten context en bevat materiaal uit de Late Middeleeuwen. Een overzichtskaart met de resultaten van het oude onderzoek ten opzicht van het huidige onderzoek is opgenomen in bijlage 6.

Het huidige plangebied ligt in het noorden van deze wijk, waar tijdens het proefsleuvenonderzoek enkel een volledig verstoorde werkput aangetroffen is. Werkput 2, die in het zuidelijke deelgebied ligt, bevat geen archeologische sporen. Voor de noordelijke werkput 1 is de aanwezigheid van archeologische resten uit de Late Middeleeuwen tot en met de Late Nieuwe Tijd bevestigd. Het is mogelijk dat het bij deze greppels, net als in het onderzoek uit 2006, perceelsgreppels beslaat. Dit is, aangezien de kleine omvang van de ontgraven vlaktes, niet nader te bepalen. Voor dezelfde redenen is ook niet even duidelijk of de greppels uit het huidige onderzoek gerelateerd kunnen worden aan de greppelcomplex uit het vooronderzoek. Op basis van de ligging en datering van de vindplaatsen kan in iedere geval niet definitief worden uitgesloten dat het hierbij hetzelfde complex betreft. Mogelijk betreft het bij de greppels en de drenkkuilen ook een waterafvoersysteem ten opzichte van een mogelijk nabij gelegen geul.

De aangetroffen sporen kunnen in hun ouderdom van elkaar onderscheiden worden. Zo is het oudste spoor de greppel S.3, die op basis van het aangetroffen materiaal uit de Late Middeleeuwen dateert. Deze wordt doorsneden van de greppel S.1. De kleipijpen die erin werden aangetroffen kunnen gedateerd worden tussen 1725 en 1800. Samen met het resterende materiaal dateert S.1 vanaf de Late Middeleeuwen tot en met de Midden-Nieuwe Tijd. Op basis van de ligging en de determinatie van het materiaal van S.1, S.4, S.5 en S.8 zijn deze vermoedelijk tegelijkertijd in gebruik geweest. De twee drenkkuilen worden doorsneden van de jongste greppel S.6, die op basis van het vondstmateriaal uit de Late Nieuwe Tijd dateert.

Het vondstmateriaal uit het proefsleuvenonderzoek uit 2006 is geïnterpreteerd als aanwijzing op welgestelde bewoners. Het kan wijzen op een huis of nederzetting in de nabijheid van de perceelsgreppel, mogelijk in de vorm van een moated site/motte-burcht. Dergelijke aanwijzingen zijn tijdens het huidige onderzoek niet aangetroffen. Het verzamelde materiaal laat geen indicatie op de aanwezigheid van welgestelde bewoners toe. Veel meer beslaat het voorwerpen die door de gewone burger in dagelijks gebruik geweest zijn. Waarschijnlijk ligt in de directe omgeving van het plangebied wel een huis of nederzetting, maar zal een moated site/motte-burcht zich eerder in het zuiden van de wijk de Taxhof bevinden. Hier zijn namelijk tijdens het onderzoek uit 2006 de sporen die hierop kunnen wijzen aangetroffen.

6. Waardestelling

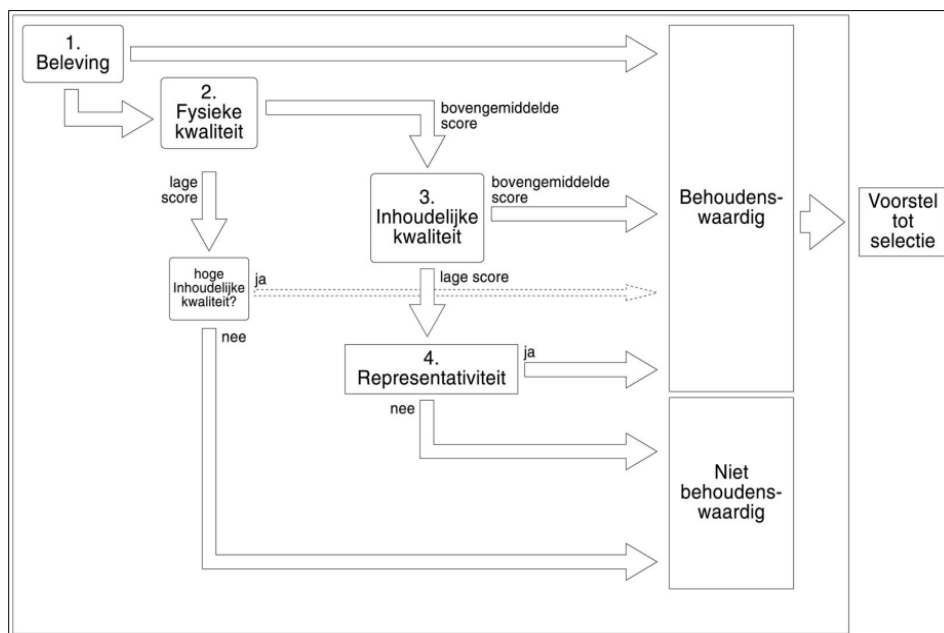
Archeologische vindplaatsen worden gewaardeerd conform de BRL4000 / KNA-protocol 4003, specificatie VS06 Waarderen en bijlage IV van de KNA 4.1. Vindplaatsen worden gewaardeerd op drie waarden (beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit) en daarbinnen op waarderingscriteria (tabel 2). Op ieder van de in totaal acht waarderingscriteria kan minimaal 1 en maximaal 3 worden gescoord. De waardestelling vindt op het niveau van de betreffende archeoregio plaats.

Bij de waardering wordt eerst nagegaan of vindplaatsen vanwege hun belevingswaarde, op basis van hun schoonheid of herinneringswaarde, als behoudenswaardig aangemerkt kunnen worden (figuur 12). De vindplaatsen worden vervolgens op hun fysieke kwaliteit beoordeeld. Een vindplaats is in principe behoudenswaardig, indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld scoren (vijf of zes punten).

Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder), wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of een vindplaats toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op een van de inhoudelijke criteria 'hoog' wordt gescoord, wordt de vindplaats ook in principe behoudenswaardig geacht. Dit 'vangnet' heeft tot doel er voor te zorgen dat terreinen die van beperkte fysieke kwaliteit zijn, maar desondanks inhoudelijk van groot belang, uit de beoordeling vallen.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit.

- Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt het monument als behoudenswaardig aangemerkt.
- Na deze weging wordt bij vindplaatsen met een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie.
- De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Figuur 12. De waarderingssystematiek op basis van de BRL4000/KNA 4.1.

Waardestelling

In het plangebied zijn sporen van landgebruik aangetroffen, daterend uit de Late Middeleeuwen tot en met de Late Nieuwe Tijd. De vondsten bestaan voornamelijk uit materiaal dat dateert uit de Late Middeleeuwen en de Midden-Nieuwe Tijd. Deze datering komt overeen met de vindplaats uit het onderzoek uit 2006, direct ten westen en ten zuiden van het plangebied. Mogelijk is er sprake van dezelfde greppelcomplex.

In tabel 2 zijn de scores van de waardestelling terug te vinden. Bij hoge scores (vijf of zes punten voor de fysieke kwaliteit en/of zeven punten of meer voor de inhoudelijke kwaliteit) wordt een vindplaats als behoudenswaardig beschouwd.

Beleving

De vindplaats is bovengronds niet zichtbaar. Daardoor kan de vindplaats niet scoren voor de belevingswaarde.

Fysieke kwaliteit

De vindplaats scoort voor wat betreft de fysieke kwaliteit gemiddeld vier punten. De vindplaats scoort middelhoog op gaafheid, omdat de sporen intact aangetroffen en goed geconserveerd zijn. Het vondstmateriaal is matig tot goed geconserveerd. De scherven en kleipijpen zijn gefragmenteerd. Het bouwkeramiek is zeer sterk gefragmenteerd. Het botmateriaal is relatief goed geconserveerd te noemen, maar ook incompleet.

Inhoudelijke kwaliteit

Inhoudelijk scoort de vindplaats laag. Dergelijke sporen van landgebruik uit de betreffende periodes zijn over het algemeen goed onderzocht, en zijn er geen aanwijzingen op oudere fases of bewoningsresten binnen het plangebied aanwezig. Ten opzicht van de vindplaats ten westen en zuiden van het plangebied, en de potentiële aanwezigheid van een motte-burcht in de omgeving hiervan, is het onderzoek van dergelijke greppelcomplexen zeker interessant en kan enige informatie over de bewoningsgeschiedenis van het gebied opleveren. Op basis van de bevindingen is echter geconcludeerd dat een motte-burcht waarschijnlijk in de directe omgeving van het oude proefsleuvenonderzoek ligt, en niet aangrenzend aan het huidig plangebied. Ook kon op basis van de resultaten van het huidig onderzoek niet met zekerheid bepaald worden, of de greppels te relateren zijn aan het greppelcomplex van het oudere onderzoek. Gezien de beperkte omvang van het plangebied, zal een opgraving van de gehele vlakte geen aanvullende informatie opleveren dan wat er al met het huidig onderzoek verkend is.

Tabel 2. Waardestelling.

Waarden	Criteria	Score - hoog	Score - middelhoog	Score - laag
Beleving	<i>Schoonheid</i>	Wordt niet gescoord		
	<i>Herinneringswaarde</i>	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	<i>Gaafheid</i>		2	
	<i>Conservering</i>		2	
Inhoudelijke kwaliteit	<i>Zeldzaamheid</i>			1
	<i>Informatiewaarde</i>			1
	<i>Ensemblewaarde</i>			1
	<i>Representativiteit</i>	nee		

7. Conclusie en advies

Conclusie

Het doel van dit onderzoek is het toetsen en aanvullen van de archeologische verwachting door het opsporen en het waarden van eventueel aanwezige archeologische resten. Het onderzoek moet, voor zover mogelijk, inzicht geven in de aard, datering, omvang, gaafheid, conservering en begrenzing van de mogelijk aanwezige archeologische resten. Wanneer een behoudenswaardige vindplaats wordt aangetroffen, kan er sprake zijn van een doorstart naar Opgraven. Het doel van het opgraven is het documenteren van gegevens en het veiligstellen van vondsten en monsters om daarmee informatie te behouden die van belang is voor kennisvorming over het verleden. Hiervan was sprake tijdens de uitbreiding van werkput 1.

Op basis van het veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat er één vindplaats binnen het noordelijk plangebied (werkput 1) aanwezig is. Hier zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek zeven sporen van landgebruik aangetroffen, die dateren uit de Late Middeleeuwen tot en met de Late Nieuwe Tijd. Op basis van de waarderingstabel (tabel 2) is geconcludeerd dat in het noordelijke plangebied geen sprake is van een behoudenswaardige vindplaats. Met het proefsleuvenonderzoek is de hoge archeologische verwachting op resten uit de Romeinse Tijd tot en met de Vroege Middeleeuwen D getoetst en bijgesteld naar laag. De hoge verwachting op archeologische resten uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd is met de vindplaats bevestigd.

Op basis van het veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat er geen vindplaats binnen het zuidelijk plangebied (werkput 2) aanwezig is. Er zijn tijdens het proefsleuvenonderzoek geen archeologische sporen en structuren aangetroffen. Met het proefsleuvenonderzoek is de archeologische verwachting, zoals gespecificeerd in het vooronderzoek, getoetst en bijgesteld naar laag.

Selectieadvies

Het selectieadvies omvat de volgende mogelijkheden: (1) het vrijgeven van het plangebied; (2) het behoud in situ van vindplaatsen (fysiek beschermen); of (3) het behoud ex situ van vindplaatsen (definitief opgraven). Het selectieadvies wordt voorgelegd aan de bevoegde overheid, die uiteindelijk een selectiebesluit moet nemen.

Op basis van het veldonderzoek kan geconcludeerd worden dat er één vindplaats binnen het noordelijk plangebied (werkput 1) aanwezig is. Deze is ons inziens niet behoudenswaardig. Een opgraving van een dergelijk klein resterend vlakke zal, gezien de aard en complex van de sporen, geen aanvullende informatie opleveren dan wat er al met het onderliggend onderzoek verkend is. Op basis hiervan, en door het ontbreken van een vindplaats in het zuidelijk plangebied, wordt daarom geadviseerd om het plangebied archeologisch vrij te geven.

Bovenstaande vormt een advies. Op basis van het advies is het aan de bevoegde overheid van de gemeente Altena een besluit uit te brengen.

8. Beantwoording van de onderzoeksvragen

1. Zijn er in het plangebied archeologische resten aanwezig in de vorm van grondsporen, en/of vondsten?

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn er in totaal acht sporen aangetroffen. Het betreft voornamelijk greppels. Verder zijn twee drenkkuilen aangetroffen. Hiernaast zijn in totaal 205 vondsten verzameld, die grotendeels uit de greppels komen.

2. Hoe ziet de bodemopbouw in het plangebied eruit en in hoeverre is deze intact?

De top van de bodemopbouw binnen het plangebied wordt gevormd van een verstoorde laag (S.999) van variërende dikte. In werkput 1 was de verstoring aanwezig tot circa 110 cm -Mv, en is een oude bouwvoor hierdoor niet meer voorhanden. Werkput 2 was minder diep verstoord (circa 54 tot 84 cm - Mv), en was er nog een oude bouwvoor (S.1500) met hieronder een oude woongrond op de oeverafzettingen aanwezig (S.1900). S.1500 is donkergrijs van kleur en bestaat uit matig zandige klei. S.1900 is bruingrijs van kleur en bevatte onder andere houtskool brokken.

In werkput 1 bevindt zich direct onder de verstoringslaag een grijsoranje oeverafzetting (S.2000), die bestaat uit matig zandige klei met een grote hoeveelheid ijzer en mangaanbrokken. Deze laag ontbreekt in werkput 2 – hier bevindt zich, direct onder een oude woongrond, de overgang naar de bedding (S.2100). In de noordelijke werkput 1 is deze laag nauwelijks aanwezig (ongeveer 6 tot 8 cm dik). Hieronder bevindt zich in beide werkputten de bedding (C-horizont; S.3000), met in de top ervan een crossbedding. Deze is lichtgeel van kleur en bestaat uit zwak siltig zand. Hiernaast is tijdens het couperen van S.1, S.5 en S.6 een laklaag (S.2200) aangetroffen, die zich onder de sporen en boven de bedding bevindt.

3. Wat is de aard, diepteligging, samenhang en spreiding van de aanwezige archeologische resten, grondsporen en structuren (horizontaal en verticaal)?

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal acht sporen aangetroffen. Het beslaat sporen van landgebruik, waarvan het merendeel greppels zijn. Hiernaast zijn twee drenkkuilen aangetroffen. Het spoor dat in werkput 2 is aangetroffen (S.2) bleek na het couperen natuurlijk te zijn. Hiernaast zijn enkele recente verstoringen ingemeten, waaronder de insteek van een moderne water- of bezinkput.

De greppel die bij de aanleg van werkput 1 is aangetroffen viel tijdens het couperen uiteen in twee losse greppels (S.1 en S.3). Hierbij werd S.3 doorsneden door S.1. S.1 bevatte relatief jonger materiaal, waaronder pijpenkopjes en een grote hoeveelheid scherven. S.3 is breder en vlakker onderin, en bevatte onder andere steengoed en een kloostermop. Het merendeel van het materiaal dateert waarschijnlijk uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd. Op basis hiervan is besloten om de greppels verder te onderzoeken door middel van een coupe over de volledige breedte. Hiertoe is aan de noordoostzijde van werkput 1 een kleine uitbreiding gegraven. Tijdens het verbreden van de werkput werden meerdere sporen aangetroffen (S.4, S.5, S.6, S.7 en S.8). S.4 is een beschoeiing dat tegen de greppel S.1 is aangelegd. De bovenste vulling van de beschoeiing (vulling 1) bevatte hier en daar enkele takken. Bij het couperen bleek S.4 onder S.1 te liggen, alsof het een 'takkenmat' is geweest. De vulling van S.1 is hier onderin sterk geoxideerd. Ook is uit de onderste vulling van S.1 tijdens het zetten van deze coupe ouder materiaal verzameld, waaronder grijsbakkend aardewerk. S.5 is een drenkkuil waar water vanuit de greppel S.1 heeft stilgestaan, te zien aan de gelaagde sedimentatie en humeuze laagjes. Hieruit is een kleine hoeveelheid vondstmateriaal verzameld, waaronder fragmenten (behandeld) steengoed. S.8 is ook een dergelijke drenkkuil, alleen lijkt deze sneller te zijn opgevuld aangezien de laagjes wat dikker zijn en de drenkkuil veel minder humeus is. S.6

is een andere greppel die de drenkkuilen doorsnijdt. In de onderste vulling hiervan is een scherp roodbakend aardewerk aangetroffen. Op basis van de ligging van de sporen zijn S.1, S.4, S.5 en S.8 waarschijnlijk gelijktijdig in gebruik geweest. S.3 is het oudste aangetroffen spoor, S.6 is het jongste aangetroffen spoor. S.7 is de natuurlijke oeverafzetting (S.2000).

4. Wat is de datering van de archeologische resten? En in hoeverre is er sprake van (dis-) continuïteit in gebruik/bewoning?

De archeologische resten dateren uit de Late Middeleeuwen tot en met de Midden-Nieuwe Tijd. Oudere resten zijn niet aangetroffen. Vanuit eerder onderzoek binnen het plangebied, en onderzoek uit de omgeving van het plangebied, is bekend dat in de regio vanaf de Romeinse Tijd menselijke activiteiten hebben plaats gevonden. Ook zijn er geen resten uit de periodes Romeinse Tijd tot en met de Vroege Middeleeuwen D aangetroffen, is er geen nuancering qua (dis-)continuïteit in aan te brengen.

5. Welke categorieën vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn 205 vondsten aangetroffen verdeeld over 16 vondstnummers. Er zijn geen grondmonsters genomen. De vondsten bestaan uit aardewerk, kleipijpen, keramisch bouw materiaal, dierlijk bot, hout, metaal en natuursteen. De grootste materiaalcategorie betreft aardewerk, met ruim 74.15% van het totaal aantal vondsten. Het vondstmateriaal wijst op nederzettingsafval/landgebruik van een potentiële nederzetting in de directe omgeving van het plangebied.

6. Welke depositionele en post-depositionele processen zijn te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de bewoningsgeschiedenis en vondstcontexten?

Het onderzoek heeft bevestigd dat er gedurende de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd activiteiten in het plangebied waren. Dit blijkt uit de aangetroffen lagen, sporen en vondsten.

7. Hoe verhouden de onderzoeksresultaten zich tot de resultaten uit het vooronderzoek?

Op basis van het vooronderzoek bleek in het plangebied sprake te zijn van een hoge archeologische verwachting op resten uit de Romeinse Tijd tot en met de Nieuwe Tijd. Tijdens het veldonderzoek is vastgesteld dat de hoge archeologische verwachting op de aanwezigheid van resten uit de Romeinse Tijd tot en met de Vroege Middeleeuwen B bijgesteld kan worden naar laag. Tijdens het veldonderzoek zijn er geen aanwijzingen voor resten uit deze periodes aangetroffen. In het booronderzoek uit 2005 (van Dijk 2005) is in het plangebied een oeverwal gekarteerd, die aantrekkelijk was voor bewoning gedurende de betreffende periodes. Hiernaast zijn in de directe omgeving van het plangebied Romeinse en Middeleeuwse vondsten op de oeverwal aangetroffen, dat menselijke activiteit gedurende deze periodes in de regio bevestigd. Het is dus denkbaar dat een eventuele vindplaats uit deze periodes buiten het plangebied valt.

De aanwezigheid van sporen van landgebruik uit de Late Middeleeuwen tot en met de Midden-Nieuwe Tijd is echter bevestigd. Vanuit het proefsleuvenonderzoek uit 2006 is bekend dat binnen de wijk de Taxhof, waarbinnen het plangebied ligt, een archeologische vindplaats aanwezig is. Deze vindplaats bestaat uit een complex van greppelstructuren en sporen van off-site activiteiten die gedurende meerdere eeuwen tussen de 14^e en de 20^e eeuw in gebruik zijn geweest. Naar vermoeden zijn de

meeste greppels als perceelsgreppels in gebruik geweest. Een van de greppels vormt een gesloten context en bevat materiaal uit de Late Middeleeuwen. Een overzichtskaart met de resultaten van het oude onderzoek ten opzicht van het huidige onderzoek is opgenomen in bijlage 6.

Het huidige plangebied ligt in het noorden van deze wijk, waar tijdens het proefsleuvenonderzoek enkel een volledig verstoorde werkput aangetroffen is. Werkput 2, die in het zuidelijke deelgebied ligt, bevat geen archeologische sporen. Voor de noordelijke werkput 1 is de aanwezigheid van archeologische resten uit de Late Middeleeuwen tot en met de Late Nieuwe Tijd bevestigd. Het is mogelijk dat het bij deze greppels, net als in het onderzoek uit 2006, perceelsgreppels beslaat. Dit is, aangezien de kleine omvang van de ontgraven vlaktes, niet nader te bepalen. Voor dezelfde redenen is ook niet even duidelijk of de greppels uit het huidig onderzoek gerelateerd kunnen worden aan de greppelcomplex uit het vooronderzoek. Op basis van de ligging en datering van de vindplaatsen kan in iedere geval niet definitief worden uitgesloten dat het hierbij hetzelfde complex betreft.

De aangetroffen sporen in hun ouderdom van elkaar onderscheiden worden. Zo is het oudste spoor de greppel S.3, die op basis van het aangetroffen materiaal uit de Late Middeleeuwen dateert. Deze wordt doorsneden van de greppel S.1. De klei pijpen die erin aangetroffen werden kunnen gedateerd worden tussen 1725 en 1800. Samen met het resterende materiaal dateert S.1 vanaf de Late Middeleeuwen tot en met de Midden-Nieuwe Tijd. Op basis van de ligging en de determinatie van het materiaal van S.1, S.4, S.5 en S.8 zijn deze vermoedelijk tegelijkertijd in gebruik geweest. De twee drenkkuilen worden doorsneden van de jongste greppel S.6, die op basis van het vondstmateriaal uit de Late Nieuwe Tijd dateert.

Het vondstmateriaal uit het proefsleuvenonderzoek uit 2006 is geïnterpreteerd als aanwijzing op welgestelde bewoners. Het kan wijzen op een huis of nederzetting in de nabijheid van de perceelsgreppel, mogelijk in de vorm van een moated site/motte-burcht. Dergelijke aanwijzingen zijn tijdens het huidige onderzoek niet aangetroffen. Het verzamelde materiaal laat geen indicatie op de aanwezigheid van welgestelde bewoners toe. Veelmeer beslaat het voorwerpen die door de gewone burger in dagelijks gebruik geweest zijn. Waarschijnlijk ligt in de directe omgeving van het plangebied wel een huis of nederzetting, maar zal een moated site/motte-burcht zich eerder in het zuiden van de wijk de Taxhof bevinden. Hier zijn namelijk tijdens het onderzoek uit 2006 de sporen die hierop kunnen wijzen aangetroffen.

8. Wat is de relatie met omliggende historische/archeologische resten?

Zie vraag 7.

9. Kunnen de grondsporen gerelateerd worden aan het greppelcomplex dat in het voorafgaande proefsleuvenonderzoek direct ten zuiden van het plangebied is aangetroffen?

Aangezien de kleine omvang van de ontgraven vlaktes is het niet mogelijk om nader te bepalen, of de greppels uit het huidig onderzoek gerelateerd kunnen worden aan de greppelcomplex uit het vooronderzoek. Op basis van de ligging en datering van de vindplaatsen kan in iedere geval niet definitief worden uitgesloten dat het hierbij hetzelfde complex betreft.

10. Is er sprake van een moated site/motte-burcht of nederzetting, zoals in het naastgelegen proefsleuvenonderzoek geopperd wordt? Zo ja, hoe manifesteert deze zich ten opzichte van de eerder aangetroffen resten?

N.v.t.

11. Laat het vondstmateriaal eenzelfde trend van welgesteldheid van de bewoners zien, zoals ook in het proefsleuvenonderzoek geconcludeerd? Zo niet, waar kan dit aan liggen?

Het vondstmateriaal uit het proefsleuvenonderzoek uit 2006 is geïnterpreteerd als aanwijzing op welgestelde bewoners. Het kan wijzen op een huis of nederzetting in de nabijheid van de perceelsgreppel, mogelijk in de vorm van een moated site/motte-burcht. Dergelijke aanwijzingen zijn tijdens het huidige onderzoek niet aangetroffen. Het verzamelde materiaal laat geen indicatie op de aanwezigheid van welgestelde bewoners toe. Veelmeer beslaat het voorwerpen die door de gewone burger in dagelijks gebruik geweest zijn. Waarschijnlijk ligt in de directe omgeving van het plangebied wel een huis of nederzetting, maar zal een moated site/motte-burcht zich eerder in het zuiden van de wijk de Taxhof bevinden. Hier zijn namelijk tijdens het onderzoek uit 2006 de sporen die hierop kunnen wijzen aangetroffen.

12. Wat is de fysieke en inhoudelijke kwaliteit van de aangetroffen archeologische resten (gaafheid en conserveringsgraad)? Is sprake van (een) behoudenswaardige archeologische vindplaats(en)? (Maak voor het beantwoorden van deze vraag gebruik van de KNA-waarderingsystematiek).

De vindplaats scoort voor wat betreft de fysieke kwaliteit gemiddeld vier punten. De vindplaats scoort middelhoog op gaafheid, omdat de sporen intact aangetroffen en goed geconserveerd zijn. Het vondstmateriaal is matig tot goed geconserveerd. De scherven en kleipijpen zijn gefragmenteerd. Het bouwkeramiek is zeer sterk gefragmenteerd. Het botmateriaal is relatief goed geconserveerd te noemen, maar ook incompleet. Inhoudelijk scoort de vindplaats laag. Dergelijke sporen van landgebruik uit de betreffende periodes zijn over het algemeen goed onderzocht, en zijn er geen aanwijzingen op oudere fases of bewoningsresten binnen het plangebied aanwezig. Ten opzicht van de vindplaats ten westen en zuiden van het plangebied, en de potentiële aanwezigheid van een motte-burcht in de omgeving hiervan, is het onderzoek van dergelijke greppelcomplexen zeker interessant en kan enige informatie over de bewoningsgeschiedenis van het gebied opleveren. Op basis van de bevindingen is echter geconcludeerd dat een motte-burcht waarschijnlijk in de directe omgeving van het oude proefsleuvenonderzoek ligt, en niet aangrenzend aan het huidig plangebied. Ook kon op basis van de resultaten van het huidig onderzoek niet met zekerheid bepaald worden, of de greppels te relateren zijn aan het greppelcomplex van het oudere onderzoek. Gezien de beperkte omvang van het plangebied, zal een opgraving van de gehele vlakte geen aanvullende informatie opleveren dan wat er al met het huidig onderzoek verkend is.

13. Kan op basis van de resultaten een advies geformuleerd worden t.a.v. het vervolg in de archeologische monumentenzorg (vrijgeven/behoud in situ/opgraven). Zo ja, hoe luidt deze?

Er wordt geadviseerd om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkelingen.

14. Zijn er vanuit de toestand van de archeologische resten, bodemcondities en toekomstig gebruik mogelijkheden voor behoud in situ?

N.v.t

15. Bij afwezigheid van een vindplaats; wat is hier de verklaring voor (verstoord, ander landschap dan verwacht, e.d.)?

N.v.t.

9. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

Archeologisch Informatie Systeem (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2015.

Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.

www.pdok.nl

www.ruimtelijkeplannen.nl

www.topotijdreis.nl

www.hervormdaarlanderveen.nl

Literatuur

SIKB, 2018: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1)*.

Braiek, J./ A.A. Kerkhoven, 2022. *Programma van Eisen Taxhof ong., Wijk en Aalburg, Gemeente Altena (NB). Inventariserend Veldonderzoek d.m.v. Proefsleuven met een mogelijkheid tot doorstart naar Opgraven*, Transect, Nieuwegein

Bussel, A.T.L.E/ M. Sonneveld. *Transect-Evaluatie- en (de)selectierapport. Heusden, Catharinakerk kasteelmuur. Gemeente Heusden (NB). Een Definitief Archeologisch Onderzoek (DO)*. Transect, Nieuwegein.

Krekelbergh, N./ H. Vanneste 2006. *Wijk en Aalburg (NB), Taxhof, Archeologisch proefsleuvenonderzoek, BILAN RAPPORT 2006/151*, Tilburg.

Kooistra, L.I./O., Brinkkemper, 2016: *KNA Leidraad Archeobotanie, versie definitief 1.01*, Gouda (CCvD).

Lauwerier, R.C.G.M., 2011: *KNA Leidraad Archeozoölogie, versie definitief 1.01*, Gouda (CCvD).

Van Dijk, X.C.C. 2005: *Plangebied Polstraat te Wijk en Aalburg, Gemeente Aalburg, Archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek, RAAP-NOTITIE 977*, Amsterdam.

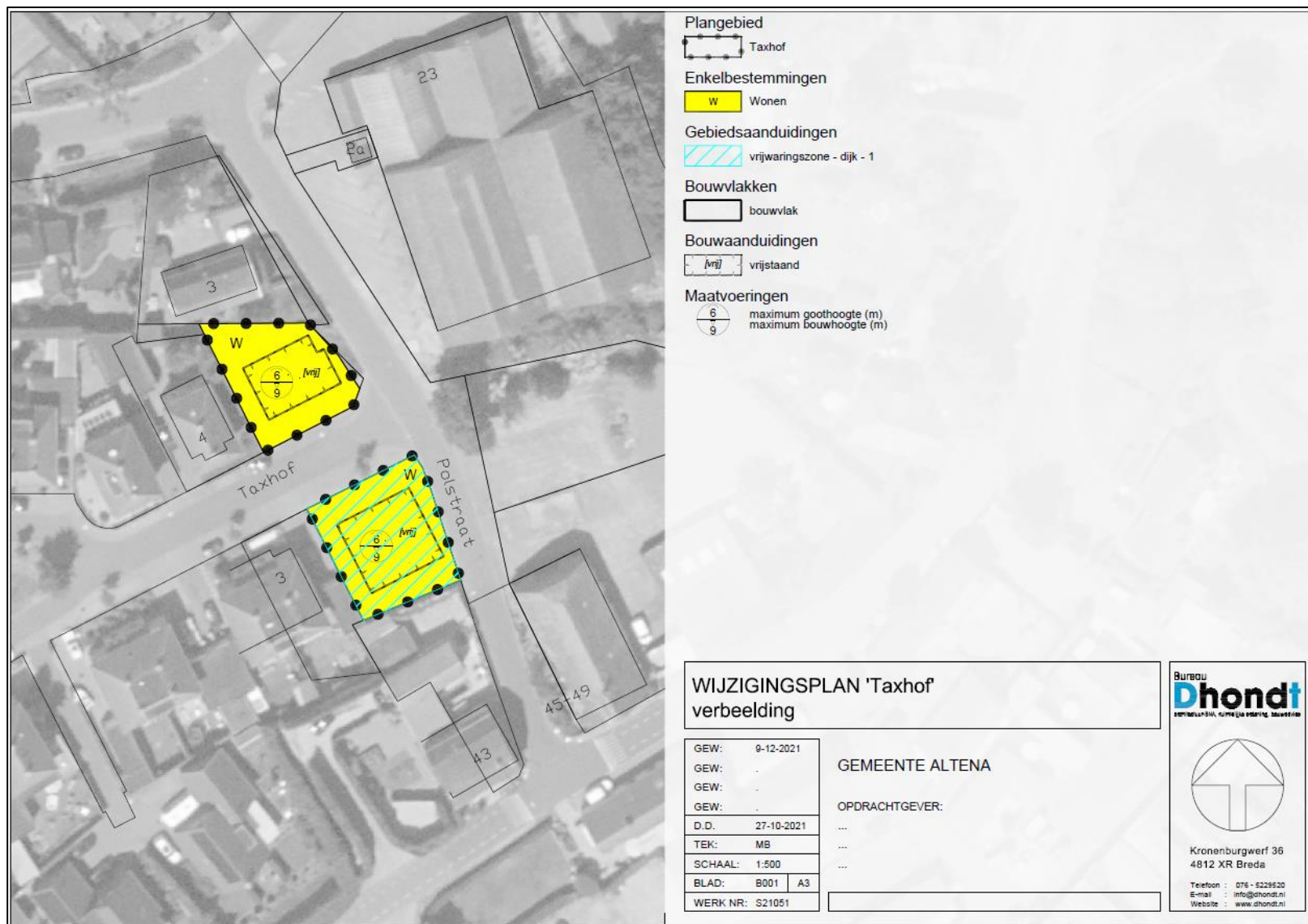
Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe Tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe Tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe Tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

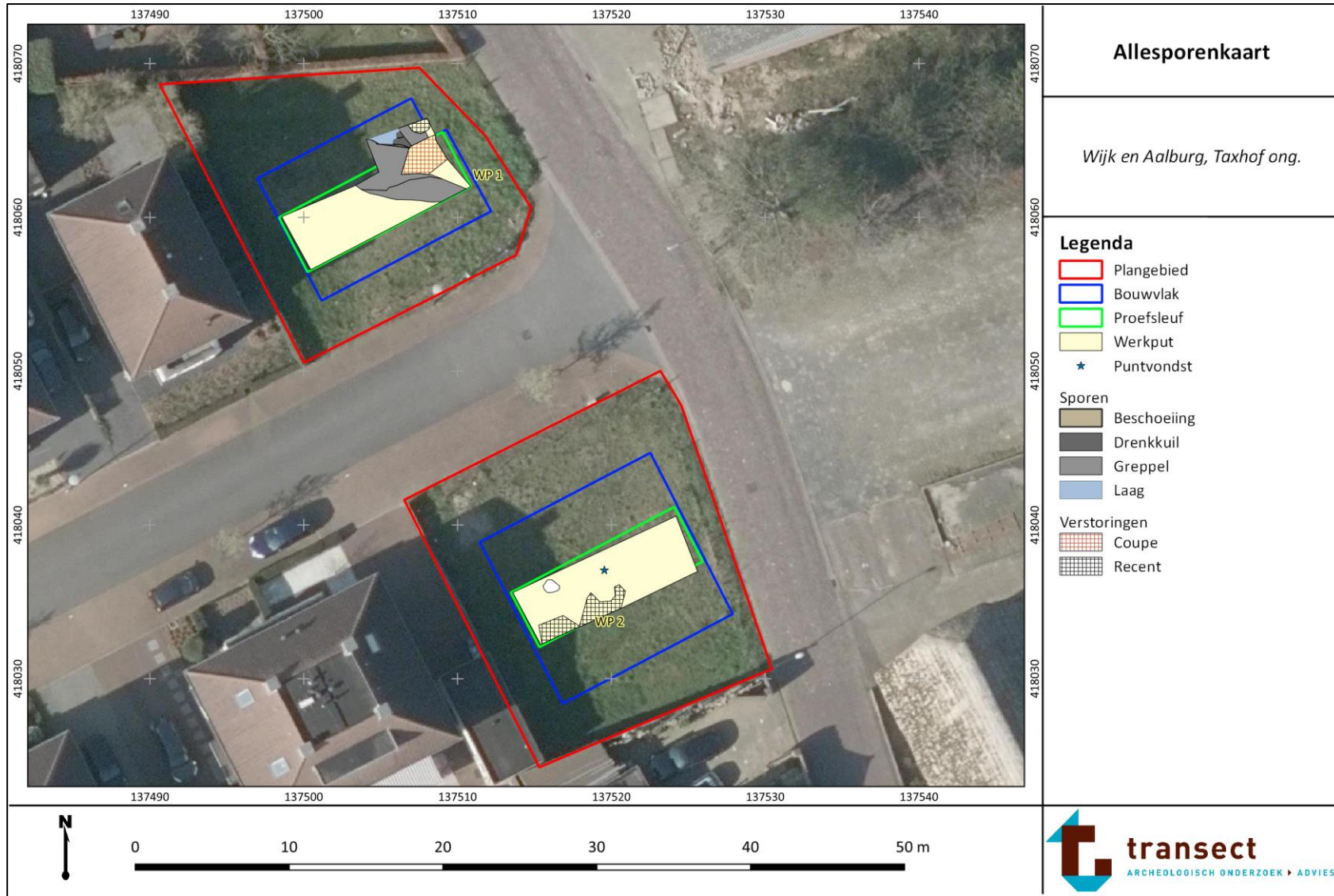
Bijlage 2. Luchtfoto

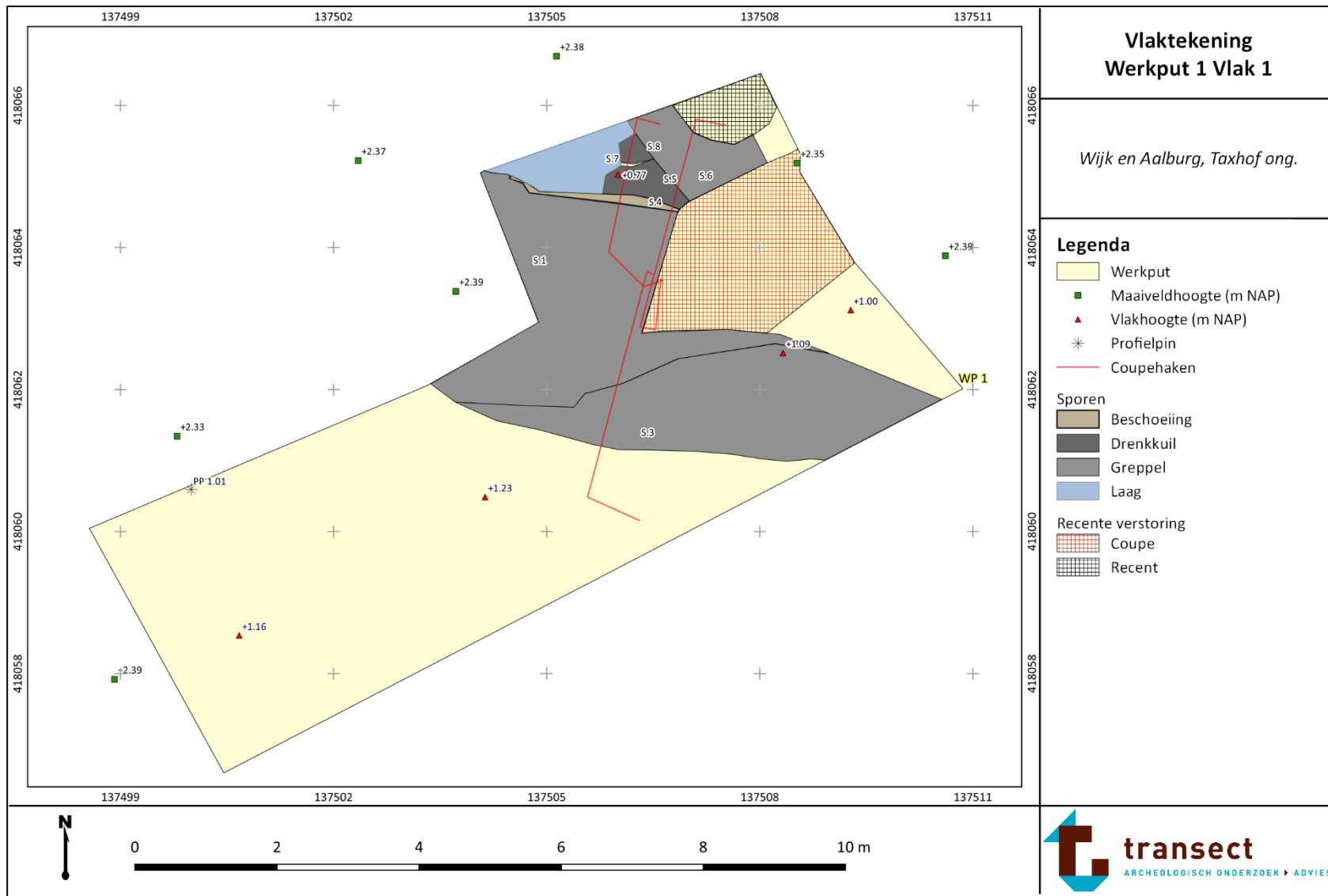
Bijlage 3. Toekomstige situatie

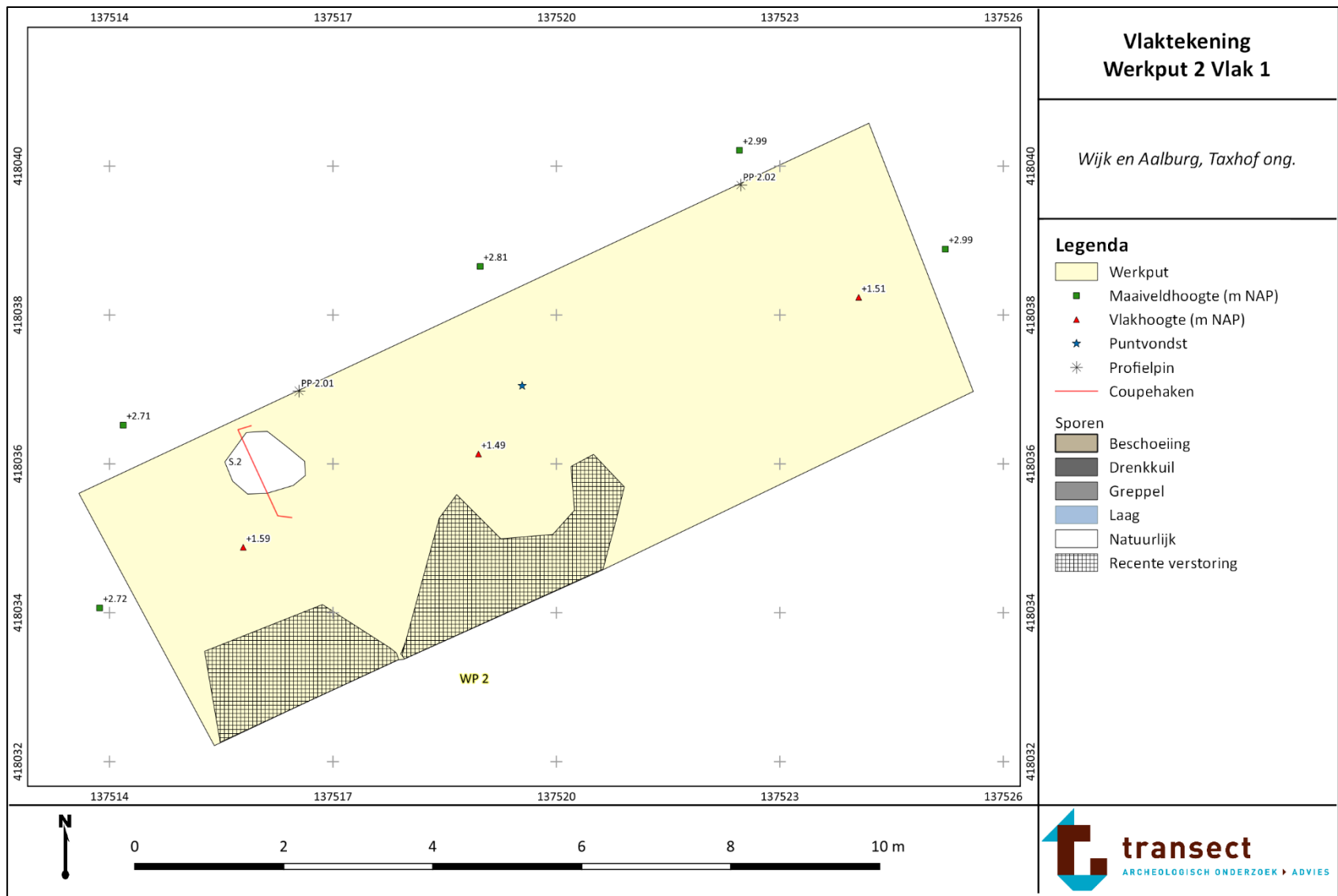

Bijlage 4. Allesporenkaart

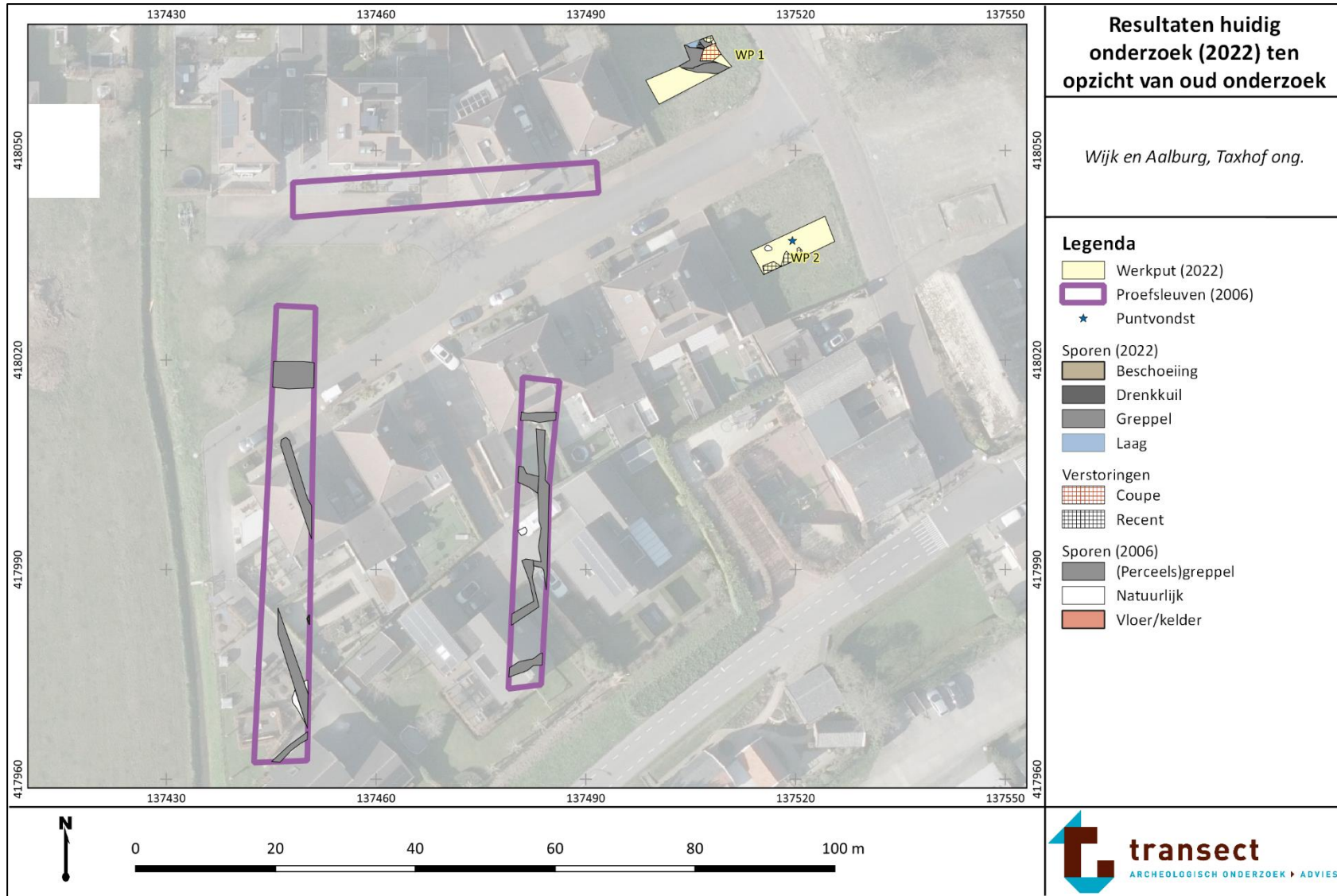

Bijlage 5. Vlaktekeningen

Bijlage 6. Overzichtskaart

Bijlage 7. Sporen- en lagenlijst

Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Kleur	Textuur	Org_stof	Opmerking
01	001	0001	Greppel (GR)	1	brgr	kz2	-	mst, fe1, KER, nazak
01	001	0001	Greppel (GR)	2	grbr	kz1	-	
01	001	0001	Greppel (GR)	3	gr	ks2	H1	
01	001	0001	Greppel (GR)	4	dgr	ks2	H1	
02	001	0002	Natuurlijk (NAT)	1	-	-	-	-
01	001	0003	Greppel (GR)	1	dgr	kz1	-	-
01	001	0003	Greppel (GR)	2	gr	kz2	-	-
01	001	0003	Greppel (GR)	3	gr	kz1	-	Humusvlekken
01	001	0004	Beschoeiing (BES)	1	brgr	kz2	H1	Bevat veel takken hout
01	001	0004	Beschoeiing (BES)	2	lgr	kz2	H1	mst
01	001	0005	Drenkkuil (DK)	1	dgr	ks2	H2	Gelaagd met kz2, baksteen spikkels
01	001	0006	Greppel (GR)	1	gror	kz3	-	Stevig, fe2, KER
01	001	0006	Greppel (GR)	2	dgr	kz1	H2	Slap, KER
01	001	0007	Laag (LG)	1	-	-	-	= S.2100
01	001	0008	Drenkkuil (DK)	1	lbrgr	kz2	-	mst
01	001	0008	Drenkkuil (DK)	2	gr	ks2	-	Gelaagd met kz2 en met humeuze bandjes
01	001	0999	Verstoring (REC)	1	-	-	-	-
01	103	1500	Laag (LG)	1	dgr	kz2	-	Oude bouwvoor
01	103	1900	Laag (LG)	1	brgr	kz2	-	Leeflaag
01	103	2000	Laag (LG)	1	gror	kz2	-	Oever
01	103	2100	Laag (LG)	1	gr	kz2	-	Oever, vlekkerig
01	103	2200	Laag (LG)	1	dgr	kz1	-	Laklaag
01	103	3000	Laag (LG)	1	brge	zs1	-	Crossbedding

Bijlage 8. Vondstenlijst

Vondstnummer	Veldvondst	Put	Vlak	Spoor	Spooraard	Vulling	Vak	Categorie	Aantal	Gewicht	Subcat.	Opmerking
0001KER	0001	01	001	0001	GR	1	2	KER	29	616.20	(behandeld) steengoed, roodbakkend, majolica, grijsbakkend	-
0001MXX	0001	01	001	0001	GR	1	2	MXX	1	10.10	Spijker fragment	-
0001ODB	0001	01	001	0001	GR	1	2	ODB	4	329.30	Kraakbeen?	-
0002KBW	0002	01	001	0001	GR	1	3	KBW	9	2936.50	Baksteen	oranjerood
0002KER	0002	01	001	0001	GR	1	3	KER	16	484.00	Grijsbakkend	Bodem- en wandfragmenten
0002KKP	0002	01	001	0001	GR	1	3	KKP	3	38.60	Ketels, een ketel met steel eraan	Zijmerk met kroon, "IG" gekroond met "IH"; hielmerk met bekrond cijfer 89
0002ODB	0002	01	001	0001	GR	1	3	ODB	3	131.40	Varken?	o.a. tand van een varken
0002SXX	0002	01	001	0001	GR	1	3	SXX	3	474.30	Leisteen, grote kiezels	-
0003KER	0003	01	001	0001	GR	2	3	KER	10	175.50	grijsbakkend, roodbakkend geglazuurd	Bodemfragment, meerdere wandfragmenten
0003KKP	0003	01	001	0001	GR	2	3	KKP	2	5.40	Stuk van kop en steeltje	-
0004MXX	0004	02	001	1900	LG	1	-	MXX	1	2.50	Klem of ringfragment?	-
0005KER	0005	02	103	1500	LG	1	2	KER	5	39.00	Grijsbakkend, steengoed	Bodemfragment, randfragmenten
0005KKP	0005	02	103	1500	LG	1	2	KKP	1	2.00	Steeltje	-
0005MXX	0005	02	103	1500	LG	1	2	MXX	3	94.30	Slakken? Spijkerfragmenten?	-
0006KBW	0006	02	001	1900	LG	1	2	KBW	2	71.40	Roodoranje stukken baksteen	-
0006KER	0006	02	001	1900	LG	1	2	KER	25	282.20	(grijsblauw) steengoed, grijs- en roodbakkend aardewerk	Roodbakkend met loodglazuur, steengoed vermoedelijk Raeren, mogelijk een fragment Proto-steengoed
0006KKP	0006	02	001	1900	LG	1	2	KKP	3	6.70	Steeltjes	-
0006MXX	0006	02	001	1900	LG	1	2	MXX	1	38.20	Schietlood fragment	-
0006SXX	0006	02	001	1900	LG	1	2	SXX	2	10.30	Kiezels	-

0007KBW	0007	01	001	0003	GR	1	-	KBW	5	2194.80	Baksteen	-
0007KER	0007	01	001	0003	GR	1	-	KER	22	436.50	proto-/ bijna) steengoed, grijsbakkend, kogelpot?	-
0007SXX	0007	01	001	0003	GR	1	-	SXX	1	456.70	Grote kiezel	-
0008KER	0008	01	001	0001	GR	4	-	KER	21	554.90	Grijsbakkend en één fragment roodbakkend met glazuur	Mogelijk bij elkaar horende fragmenten
0009KER	0009	01	001	0001	GR	1	-	KER	7	183.00	Grijsbakkend, roodbakkend, steengoed	Rand- en wandfragmenten, roodbakkend is een stuk van een oortje
0009KKP	0009	01	001	0001	GR	1	-	KKP	2	14.40	Ketel en steel	Zijmerk met kroon, "I G" gekroond met "IH"
0009ODB	0009	01	001	0001	GR	1	-	ODB	3	88.80	Stukken kraakbeen?	-
0009SXX	0009	01	001	0001	GR	1	-	SXX	1	23.30	Leisteen	-
0010KER	0010	01	001	0005	DK	1	-	KER	8	157.30	Grijsbakkend, steengoed	Meerdere wandfragmenten, een randfragment en stuk van een oortje
0011KER	0011	01	001	0003	GR	1	-	KER	1	108.90	Kogelpot (?)	Wandfragment
0012KER	0012	01	001	0006	GR	2	-	KER	2	23.70	Roodbakkend met loodglazuur	Rand- en wandfragment
0013KBW	0013	01	001	0005	DK	1	-	KBW	1	1410.80	Baksteen	-
0013KER	0013	01	001	0005	DK	1	-	KER	4	155.20	Kogelpot/grijsbakkend?, behandeld steengoed	-
0014KER	0014	01	001	2200	LG	1	-	KER	1	58.70	Kogelpot/grijsbakkend?	Randfragment
0015MXX	0015	01	001	0004	BES	1	1	MXX	1	2.50	Spijkerfragment?	-
0015OPHT	0015	01	001	0004	BES	1	1	OPHT	1	74.50	Stuk van beschoeiing	-
0016KER	0016	01	001	0004	BES	1	1	KER	1	6.20	Kogelpot/grijsbakkend?	Wandfragment